

Mot nord

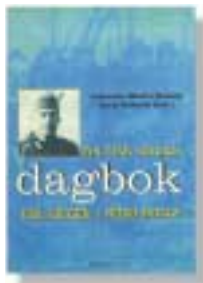
Henning JM, Nøkleby B, red

Ein tysk soldats dagbok frå krigen i Nord-Norge

191 s, ill. Oslo: Det Norske Samlaget, 2002.

Pris NOK 298

ISBN 82-521-6113-8

«Kompaniet blei sett saman i Wentorfer kaserne i Bergedorf ved Hamburg. Derfrå marsjerte vi til jernbanestasjonen i Bergedorf måndag 6. mars 1944. Der blei vi stua inn i et godstog, og reisa inn i det ukjente tok til.

Rett nok kunne vi slå fast at det gikk mot aust, men det visste vi fra før, seinast da vi tok imot dobbelt sett vinterklede. Det kunne bare bety Leningrad, der det den gongen var harde kampar, eller Nord-Noreg. Ingen av delane var freistande.» I ettertid er det lett å se at den tyske propagandamaskinen fungerte overfor de sivile hjemme i Tyskland, når tjeneste ved Leningrad og utenfor Bodø kunne sammenliknes. Leningrad ville definitivt vært mindre fristende for en tysk soldat i 1944.

Da den 42 år gamle presten, Johannes Martin Hennig (1902–97) ble kalt inn, var behovet for reserver kommet. Han var i 1944 for gammel til fronttjeneste, men skulle være med å fylle tomrommet i et kompani som ble trukket tilbake fra Sovjet pga. store tap. Oppholdet i Norge varte frem til august 1945. Han var med og passet på russiske krigsfanger som arbeidet på Nordlandsbanen, og dagboken og brevene hans fra denne perioden handler om det tyske leirlivet, russerne, strømmen av tyskere på vei sydover, eget fangenskap – og om norsk natur gjennom skiftende årstider.

Det er området Bodø-Fauske og Narvik det gjelder. Og Hennig er betatt av et barskt, kaldt og storslått landskap. Ikke alt han skrev kunne sendes familien hjemme. Det var dødsstraff for defaitisme, og jo verre det gikk for den tyske krigsmaskinen, jo mer konsekvent ble straffen håndhevet. Deler av det skriftlige ble derfor bevart av en nordmann, og han fikk først tilgang til det senere. Hennig selv døde i 1997, men krigshistorikeren Berit Nøkleby har redigert materialet, slik at det er blitt en levende og spennende bok.

Ikke bare gir den et bilde av en tysk ikke-nazistisk soldat, som ikke alltid hadde like lett for å forstå at de ikke var invitert hit, men var her som okkupanter. Han forstår det, og han forstår det ikke. Den gir også et bilde av de russiske slavesoldatene tyskerne brukte som arbeidskraft på Nordlandsbanen, et prosjekt som fortsatte lenge etter

at tilbaketrekkingen fra Finnmark var begynt. Men også Hennigs bilder fra livet i Nordland, nordnorsk natur og nordlendinger som måtte leve ved siden av og sammen med en okkupasjonsmakt, er spennende. Han levde ved siden av «den slagte takkete linja som var Lofoten». Han skriver hjem at «kanskje er de forundra over at eg skriv så mykje om landskapet. Men her er det absolutt det dominerande, derfor må det få forrang. Husene er «bare eit knappenålshovud sammanlikna med naturen.»

Han skriver mye om naturen, og han skriver godt om den. Boken er et verdifullt tilskudd til vår litteratur om annen verdenskrig, og samtidig en skildring av et Nord-Norge som ikke finnes mer. Den fortjener mange lesere.

Per E. Børdahl

Kvinneklinikk

Haukeland Universitetssykehus

Om forsinket utvikling

Løvaas OI

Opplæring av mennesker med forsinket utvikling

Grunnleggende prinsipper og programmer.

416 s, ill. Oslo: Gyldendal, 2003. Pris NOK 549

ISBN 82-05-30448-3

Boken henvender seg til foreldre og fagpersoner som skal lære opp barn med forsinket utvikling. Den er en opplæringsmanual som beskriver grunnleggende atferdsanalytiske opplæringsprogrammer beregnet på

barn med utviklingsforsinkelser. Programmene er utviklet ved Universitetet i California, Los Angeles (UCLA). Språket er rikt på faguttrykk og fremmedord og bærer preg av originalspråket. Oppbygningen er systematisk og oversiktlig, illustrasjonene er få og enkle. Referanselisten er fyldig.

Første del omhandler atferdsmønstre som danner grunnlag for diagnosene gjennomgripende utviklingsforstyrrelse (inkluderer autisme) og Aspergers syndrom. Begrepene atferdsforsinkelser og mangel på atferd, overflødig atferd og aldersadekvat atferd er sentrale. Atferdsanalytisk opplæring legger vekt på sammenhengen mellom atferd og forsterkere; læring skjer ved at atferd følges av visse konsekvenser. En av fire hovedteser er at personer med autisme har samme evne til å lære som andre hvis de får opplæring i et spesielt tilrettelagt miljø. Det

normale miljøet skal være modell, og intervensjonen må derfor skje hjemme, i barnehagen og på skolen og involvere alle typer nærpersoner.

Boken tar videre for seg redusering av uønsket atferd, matching og imitasjon og gir en innføring i tidlig reseptivt språk og språkprogrammer. Detaljerte programmer for opplæring i ulike typer ferdigheter beskrives grundig, systematisk og velsignet konkret.

Psykologene Eikeseth, Jahr og Eldevik har skrevet et avsluttende tilleggskapittel om hvordan man kan tilrettelegge for tidligintervensjon i Norge. Begrepet tidligintervensjon er problematisk uten nærmere presisering. Det brukes også i andre behandlermiljøer om andre typer intervensjoner.

Fagpersoner og andre som skal delta i denne typen opplæringsprogrammer, har nå fått en norsk utgave av en nødvendig lærebok. Boken bærer så tydelig preg av amerikansk språkdrakt og kultur at det etter mitt syn virker tilslørende på innholdet. Både boken, foreldre og fagpersoner hadde fortjent en mer gjennomarbeidet oversettelse og bearbeiding for norske forhold. Foreldre som vil orientere seg om opplæringsmetoder anbefales å lese det siste kapitlet først.

Kjersti Ramstad

Barneavdelingen, seksjon for habilitering

Akershus Universitetssykehus

Nordbyhagen

De moderne hellige

Wegling M

Den guddommelige anoreksi

203 s, ill. Oslo: Aschehoug, 2002. Pris NOK 280

ISBN 82-03-18380-8

Er anorektikeren en moderne helgen? Idéhistorikeren Monica Wegling har skrevet en bok om Caterina av Siena (som fastet seg til døde) og de moderne anorektikere. Ifølge Wegling må den moderne anoreksien betraktes

som en videreføring av den hellige fasten, altså som et kulturelt fenomen, og ikke som en sykdom hos den enkelte.

Det kristne ritualet har imidlertid i vår sekulariserte verden blitt tomt for innhold, samtidig som det er blitt gjennomsyret av dagens ekstreme idealer om perfektjon og kontroll. Anorektikeren bør følgelig æres for å fullende vårt krav til perfektjon, ikke straffes og ydmykes ved å puttes